פו: הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

אינה מגורשת מדרב ושמואל. הרבה יש לתמוה היכי פשיט מדרב ושמואל דבעי למימר דלידי רה"ר כרה"ר והא רמי בר חמא גופיה מיבעי ליה בלידי רה"ר מכלל דבהניחמו ברה"ר פשיטא ליה דלאיה מגורשת וי"ל דדייק מסיפא דמילתיה דמדקאמר דנסימטא לא מהני תפיסה מכלל דבלידי רה"ר מהניא מיהו לאיכא דאמרי מדמה לידי רה"ר לסימטא: **וצידי** רה"ר ברה"ר דמו. תימה דברים אלו ערוכות (לעיל דף לא:) אמר דלענין מיקנא קני בצידי רה"ר: **אדרבה** מגורשת מדרב נחמן כו'. מדלא קאמר אדרבה מגורשת מדרב ושמואל גופייהו דאמרי בסימטא לא מהני תפיסה מכלל דפשיטא ליה דסימטא עדיפא לענין קנין טפי מלידי רה"ר אבל אגם ולידי רה"ר בעי לדמויי אהדדי אלמא לענין קנין סימטא עדיף מאגם וקשה לרש"ל דלעיל בשילהי האשה שנפלו (דף פב.) אמר רבי יוחנן האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תיקני עד לאחר שלשים קנה אפילו עומדת באגם ומ"כ כל שכן אם היא עומדת בסימטא והיכי אמר ר' יוחנן לעיל דתפיסה מהני בסימטא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו אפילו בסימטא:

האומר לחבירו משוך פרה זו כו'. בדאמר לו מעכשיו מיירי כדאמרינן לעיל בסוף האשה שנפלו (דף פב.) וגבי גט נמי בדעבי רמי בר חמא מיירי נמי בדאמר מעכשיו דאי לא אמר מעכשיו כיון דאין הגירושין אלא לאחר שלשים היה צריך שיהיה אז בחבירה וקשה דהיכי פשיט מדרב ושמואל דהתם מאי מעכשיו איכא וגרמה דהכי פשיט כי היכי דהתם אע"ג דמן הדין דמשעת מיתת הבעל הנכסים בחזקת יתומים בכל מקום שהם אפ"ה אם הם ברשות הרבים לא קנו יתמי ה"נ היכא דאמר לה הרי זה גיטיך מעכשיו ולא תתגרשי בו עד לאחר שלשים דמן הדין יש לה לזכות בגט מיד לאחר ל' יום בכל מקום שהוא אפילו הכי ברה"ר אינה מגורשת: **רבי** אליעזר אומר על ידי גלגול.

לא כפירוש שפירש הקונטרס דת"ק סבר דאין מגלגלין בשבועה דרבנן דהא כפ' כל הנשבעין (שבועות דף מח:) מסקינן דמגלגלין בדרבנן ואיכא מאן דפליג אלא טעמא דת"ק דאמרה ליה כיון דדייקת כולי האי לא מצינא דאידור בהדך ירושלמי מאי טעמא דרבנן אם אתה אומר כן אין שלוש בצית לעולם שברה כלים מאי את עביד לה כשומרת חנם או כשומרת שכר מסתברא אפילו כשומרת חנם אינה אם אין את אומר כן אין שלוש בצית לעולם: **נדר** ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך. בירושלמי מפרש כגון שנתן לה רשות לעשות יורשיה אפוטרופין ואת הבאים ברשותך צריך לפרש שאר בני אדם נכרים שעשאתן אפוטרופין מחמת שנתן לה רשות תימה דאמאי נקט נדר דנדר לא שייך אלא באלמנה כדמוכח בהשולה (גיטין לד:) דתיקן ר"ג שהתה אודרת כו' ועליך לא שייך אלא בגרושה ויש לומר דאידי דנקט בסמוך נדר גבי יורשין נקט נמי בגרושה ומיהו בגמ' לא שייך לשנויי הכי דקתני בגרייתא נדר ושבועה והתם לא מיירי ביורשים כלל:

מכין אותו עד שתצא נפשו: בעא מיניה רמי בר חמא מרב חמדא הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום והלכה והניחתו בצידי רשות הרבים מהו אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל [6]דרב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים [7]צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו אדרבה מגורשת מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [8]האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום קנה ואפילו עומדת באגם מאי לאו היינו אגם והיינו צידי רשות הרבים לא אגם לחוד וצידי רשות הרבים לחוד איכא דאמרי אמר ליה [9]מגורשת מדרב נחמן וצידי רשות הרבים כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו צידי רשות הרבים [10]לא רשות הרבים לחוד וצידי רשות הרבים לחוד: **מתני'** [11]המושיב את אשתו חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה ר' אליעזר אומר אפילו על פילכה ועל עיסתה: **גמ'** איבעיא להו ר' אליעזר על ידי גלגול קאמר או לכתחלה קאמר ת"ש אמרו לו לרבי אליעזר [12]אין אדם דר עם נחש בכפיפה אי אמרת בשלמא לכתחלה שפיר אלא אי אמרת ע"י גלגול מאי נפקא לה מינה דאמרה ליה כיון דקדייקת בתראי כולי האי לא מצינא דאדור בהדך ת"ש הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה [13]לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא אינו יכול להשביעה רבי אליעזר אומר אע"פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה שאין לך אשה שלא נעשית אפוטרופיא שעה אחת בחיי בעלה על פילכה ועל עיסתה אמרו לו אין אדם דר עם נחש בכפיפה שמע מינה לכתחלה שמע מינה: **מתני'** [14]כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך אין יכול להשביעה [15]אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה [16]נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך אינו יכול להשביעה לא היא ולא יורשיה ולא את הבאים ברשותה [17]אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך אינו יכול להשביעה לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאים ברשותה [18]הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופיא היורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על מה שעבר: **גמ'** שבועה מאי עבידתה אמר רב יהודה אמר רב

מכין אותו. קודם שעבר על העשה ויש בידו לקיים: **והלכה והניחתו כו'**. ועודנו שם לאחר שלשים: **והוא שלבורין.** גבי מתניתין[1] דקתני הקודם זכה אלמא הר"ר לא קני ליה לבעלים מידי אלא מ"ש מגביהו הילכך לאחר שלשים לאו ברשותה הוא דליהוי גירושין חיילי: **לידי רה"ר.** סמוך לכתלים שאין דרך בני אדם לעבור שם ולהתחכך בכותלים[2]: **מתני' חנווניה.** למכור יינו ופירותיו בחנות: **משביעה.** שלא עיכבה בידה כלום: **אפוטרופיא.** להכניס ולהוציא פירותיו ולשכור פועלים ולתן: **גמ' ע"י גלגול קאמר.** דשמעיה לת"ק דאמר משביעה על האפטרופסות ולא על פילכה ועיסתה ואפילו ע"י גלגול שבועת אפטרופסות דכיון דשבועת אפטרופסות דרבנן[3][דהא לא קטען ליה תובע טענת ברי אלא רווחי שתשבע לי לא מגלגלין על ידה] שבועה אחריתי ואתא ר' אליעזר למימר היכא דהושיבה חנונית מיגו דמישתבעה אאפטרופסות משתבעה נמי על ידי גלגול על פילכה ועיסתה דמגלגלין[4][מדרבנן] **או לכתחלה קאמר.** דאפי' לא מינה אפוטרופיא משביעה על פלכה שהרי אפוטרופסת היא: **בכפיפה.** בתוך קופה אחת: **שפיר.** דאמרה ליה הואיל ומשבעת לי על פילכי איני יכול לסבול קפדנותך: **מאי נפקא לה מינה.** הרי מתחייבת לו שבועה ומה יקשה לה גלגול זה אם לא עיכבה כלום: **הואיל וקא דייקת בארלי.** אינך אוהב ומתאמץ אותי ולא מצינא דאידור בהדך: **הרי שלא פטר.** שלא כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך: **נדר.** שנודרת לו יאסרו עלי כל פירות שבעולם אם עיכבתי משלך כלום כדאמר במסכת גיטין (דף לד:) נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת לתומים כל מה שילכו וגובה כתובתה: **מתני' אינו יכול להשביעה.** בגמ' מפרש מהי שבועה פטורה: **אבל משביע הוא אם יורשיה.** אם גירשה ומתה ויורשיה תובעין תימנו כתובתה נשבעים שבועת יורשין המפורשת במסכת שבועות (דף מה.) שבועה שלא פקדתנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מצאנו בין שטרותיה שטר כתובתה פרוע: **ואם הבאים ברשותה.** אם מכרה כתובתה לאחרים ונתגרשה ומתה והלקוחות תובעין אותו נשבעין אף הן שבועת היורשין: **אבל יורשיו משביעין אותה.** אם נתאלמנה והיא או יורשיה נפרעין מן היתומים נריכים שבועה שהרי לא פטרן אלא ממנו אם תגבה כתובתה בחייו: **לבאים ברשותו.** אם אמכור נכסי ואת באה ליפרע מלקוחות: **הלכה מקבר בעלה כו'.** זו שפטרה בעלה מן השבועה והכי תני בהליה כתוספתא[5] דאהך שפטרה קאי: **לבית אביה.** שלא נתעסקה שוב בנכסים: **על העתיד לבא.** על עסק שלאחר מיתה שלא עיכבה בידה כלום דהשתא נכסים דיתמי מינהו ולא מהניא בהו פטור דידיה: **על שעבר.** על עסק שבחיי בעלה: **גמ' שבועה מאי עבידתה.** איזו שבועה שתהא מחייבת לבעלה או ליורשיו דקתני דכי לא פטרה משביעה וכי פטרה אין משביעה: על

[1] ב"מ ל"ט ע"ב. [2] ע"ז ל"ה ע"ב. [3] לעיל פ"ד: [פה.], [4] לעיל פב. [ע"ש], [5] [לקמן פח: ע"ש], [6] שבועות מח., [7] [לעיל פד:], [8] [ב"ק נט:], [9] כ"י כ"י, [10] ל"ל בדרבנן, [11] [פ"ע ה"ה],

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי"ד (המשך)

חולק הרב בספקיו בפ' אבות נזיקין ואומר אי לית לי' ללוה זוזי ואית לי' מלטלטלי מגבי' לי' מטלטלי ולא טרחי' לי' למכור מטלטלי ליתן לו זוזי אלא שמין לו מטלטלי כנגד חובו) ודוקא במטלטלי הוא דאמר הכי דאי לא מזדבן ליה הכא ממטי להו לדזכתא אחריתי ומזבין להו ויהיב לי' דמי אבל בקרקע לא דאי ל"ל זוזי ולא מטלטלי וא"ל אדעא ל"א ללוה זבין קרקע דידך והב לי שמי שהוא דחוק למכור קרקע אם לא יזלזל הרבה בשויו א"י למכור הלכך אין כופין אותו למכור ולהפסיד כ"כ. אלא יורדים לנכסיו ושמין קרקע בדמי הלוואה ויהבינן ליה למלוה ומסתלק בקרקע ומ"ה תמה ר"פ על ר"ח וא"ל בודאי הוא דבר זה ששמעתי דאמריתו משמי' דרבא דכייפינן ללוה ואמרי' ליה זיל זבין את והוא השיבה דל"א הכי שאין זה מן הדין שנכוף את הלוה למכור אלא ב"ד שמין לו קרקע למלוה ומסתלק בקרקע וזה המעשה ששמעת דהו"ל מעות והיה תולה כיד עובד כוכבים שהי' אומר של עובד כוכבים הם והוא הלוה אותם שישתכר בהן למחצה לשליש או לרביע ומ"ה כפותו למכור קרקעו ולפרוע לו ולא גרסינן הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו לו שלא כהוגן דכהוגן וכדין עשו לו שהרי הי' לו זוזי והי' מבריחן מבע"ח ואי גרסי' לי' י"ל שאותו העובד כוכבים כפר ולקח מעותיו ע"פ שהודה ואמר כי הם של עובד כוכבים ונשאר עכשיו בלא זוזי ואעפ"כ כפו אותו למכור שמפני שמתחלה עשה שלא כהוגן ותלה אותן ביד עובד כוכבים להבריחם מבע"ח ועכשיו שנשאר בלא זוזי עשו לו חכמים נמי שלא כהוגן וכפוהו למכור קרקעו ויפרע למלוה. א"נ האי עשו לו שלא כהוגן לאו דוקא אלא ה"ק לי' מה שנראה לך שעשו לו שלא כהוגן מפני שהיה לו מעות ולעולם כדין וכהוגן עשו לו. א"ל ר"כ לר"פ לדידך דאמרת פריעה ב"ח מצוה אמר לא ניחא לי למיעבד מצוה מאי ובפ' שום היתומים אמר ר"פ פריעת ב"ח מצוה היא עליו לפורע חובו ולאמת דבריו. דכתיב הן צדק הן שלך צדק ריתמי לאו בני מיעבד מצוה נינהו ואין נזקקין להן עד שיגדילו א"ל [תנינא] בר"א שלוקה מ' חסר א' במצות ל"ח אבל מצות עשה כגון שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה עשה לולב ואינו עושה מכין אותו עד שתצא נפשו. וה"ג כייפי' ליה ללוה עד דעביד מצוה ופורע: **מתני'** המושיב אשתו חנונית או שמינה אפוטרופוס ה"ז משביעה כ"ז שירצה שלא גזלה ממנו כלום. ואע"פ שאינו טוען טענות דאי אלא טענות ספק אני חוששא אפילו על פלכה ועיסתה. פי' ת"ק סבר אם הושיבה חנונית

למכור יינו או פירותיו או שעשאה אפוטרופסות על נכסיו להשביר פועלים ולפורען ולישא וליתן מהמונו אז הוא רשאי להשביעה כ"ז שירצה שלא גזלה ממנו כלום. ואע"פ שאינו טוען טענות דאי אלא טענות ספק אני חוששא שמא גזלתני כדתנן בשבועות ואלו נשבעין שלא בטענה. השותפים והאריסין והאפוטרופין והאשה הנו"ן בתוך הבית. ואמרי' התם מאי שלא בטענה. שלא בטענות ודאי אלא בט"כ אבל אם לא הושיבה חנונית ולא אפוטרופסות א"י להשביעה ור"א סבר אע"פ שלא עשאה אפוטרופיא הוא יכול להשביעה על פלכה שהוא מע"י שלא גזלתה ועל עיסתה שהיא אופה לו הפת תניא הרי שלא פטר את אשתו מן הנדר ומן השבועה והושיבה חנונית או שמינה אפוטרופיא

ר"קע יהיב לי' מיטב כי היכי דליקפוץ עלי' זבוני ואע"פ שיש זוזי למזיק יכול לסלקו או בקרקע או במטלטלין ולא
ו צי ניזק למימר דאי יהב לי' זבין את מטלטלי דיהיב לי' אפילו סובין וניזק שקיל להו
ו ורח ומזבין להו אבל ב"ח שהלוהו זוזי אינו כן דעבד לוה לאיש מלוה ואם יש לו זוזי א"י לסלקו לא בקרקע ולא
ב מטלטלי אלא בזוזי ואם א"ל זוזים רי"ל מטלטלין אין יכול להגבותו מטלטלים אלא אומר לו טרח את חבין דעבד לוה
ר איש מלוה דדוקא גבי מזיק דלא שקיל מני' דמי אקיל רחמנא דכתב ישיב ודרשי' לרבות שו"כ ואפילו סובין אבל לוה
ד שקיל דמי ממלוה לא מקילינן גביה אלא אמרינן ליה טרח את זבין למטלטלין דידך והב ליה זוזי דאיזפך. (בזו הסברא

לח א ב מי' פ"ע מהל' גירושין הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן קמו סעיף כ:
לט ג מי' פ"ע מהל' שותפין הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לז סעיף ח ב וטוש"ע מ"מ סימן לג סעיף ח:
מ ד מי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ח:
מא ה ו מי' פט"ז מהל' אישות הלכה יט ופט"ו מהל' מלוה הלכה ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ח ב וטוש"ע מ"מ סי' עח סעיף ח וסעיף ח:
מב ז מי' פט"ז מהל' אישות הלכה כ טוש"ע אה"ע שם סעיף ג ד וש"מ שם סעיף ח:
מג ח מי' פ"ע מהל' שותפין הלכה ד סמג עשין מח ופב טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ד:

תוספות רי"ד

שמחלו או שנפרע ממנו קודם שמכרו ללוקח הו"ל מק"ט שמכר לו שטר בטל בחזקת שהוא קיים ואינו חייב לשלם לו אלא הדמים שמכרו ולא יותר וכ"ז פירש על מימרת הא דאמ' שמואל המוכר שטר חוב לחבירו ועל מימרת א"ל ר"נ לא איכא דליסבי' עצה. פי' דהאי דאמר מרימר מאן דדאין דינא דגרמי מגבי' ביה כו' לא קאי אלא על המוכר עצמו שמחל אבל היורש שמחל פטור מלשלם אע"פ שגרם הפסד לחבירו) ומאן דלא דאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי נייר בעלמא כלומר שלא מכר לו אלא הנייר ה"ה בידו. כפיא רפרם לר"א ואגב' לי' כשורא לצלמי. פי' בא לדון לפני ר"א וסבבו רפרם בראיות עד שהסכים לו ר"א ודקדק בתשלומו שישלם לו הכל כאשר ידקדק הלוקח לקנות קורה לצור בה צורות שבורר שרה וחלקה. אמר אמימר משמיה דר"ח האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה בעל חוב וא"ל ארעא וא"ל זוזי ב"ח מסלקי' לי' בזוזי אשה מסלקי' לה בארעא הא כדינא והא כדיני'. פי' שב"ח הלוה זוזי ע"ד שישלם לו זוזי אבל האשה לא תנה כלום וכל הסמך שלה הוא על הקרקע ואי ליכא אלא חדא ארעא. פי' שלא ספיק לשניהם לב"ח והבינן ליה לאשה לא יהבינן לה יותר משהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא וכגון דנכתבו ביום א' שאין אדם דומה שאילו היו ב' ב"ח יו חולקים ועכשיו שהן אשה וב"ח נדחית האשה לפניו וזו היא א' מקולי תובה אבל אם קדמה האשה פילו יום אחד היא קודמת גבות. א"ל ר"פ לר"ח וראי מריתו משמיה דרבא האי אן דמסקי ביה זוזי ואית יה ארעא וא"ל דיל זבין והב י' א"ל ההוא תולה מעותיו יד עובד כוכבים הוה הוא שה שלא כהוגן לפיכך עשו ו שלא כהוגן פי' הלוה המזיק אין דינן שוה לגבי זיק כתיב ישיב לרבות שו"כ כסף ואפי' סובין ואם רוצה סלק את הניזק נמי בקרקע ול לסלקו כדאמרינן ברישב ק' או שו"כ או מיטב וכל טלטלי מיטב נינהו דאי לא ודבין הכא מדבין במתא חריתי אבל אי בעי לאגבויי

מ) לעיל פד: [פה.], כ) לעיל פב. [ע"ש], ג) [לעיל עב. וש"נ], ד) [לקמן פח: ע"ש], ה) שבועות מח., ו) [לעיל פד:], ז) [ב"ק נט:], ח) כ"י כ"י, ט) ל"ל בדרבנן, י) [פ"ע ה"ה],

על אפוטרופיא. פוטרה בכתיבה זאת משבועת אפוטרופוס אם יושיבנה חנוונית אבל אם פגמה כתובתה דתנן במתני׳[1] הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה לא נפטרה מאותה שבועה ע״י תנאי זה דכי פטר לה משבועה דקא רמי הוא עלה אבל שבועה דהיא גרמה לגבייה לא פטר לה: **על הפוגמת.** וכ״ש משבועת אפוטרופיא דמכל שבועה פטרה: **אמרה לשמעתא.** הך אתקפתא בשלמא למ״ד כו׳ אותביה קמיה דרב אחי: **כפוב לי דלא משבעת לי.** ומיגו דרמיא אנפשה תבעה ליה פטור כל שבועות: **אתון אהא מתניתו.** להא דרב יהודה אריש דתניתין דלא פריש בה בהי שבועה איירי ואפלוגתיה דר״ג וסבריתו דרב יהודה אדר״ג פליג וקביא לכו: **אתן.** אסיפא דמתני׳ מתניין לה דמיירי בשבועת אפוטרופין בהדיא דקתני[2] ואם נעשית אפוטרופיא ודר״ג לתו אפלוגתא דרב יהודה אתמר אלא אפילו אם דרשא אתמר ורב מתנא פליג אדרב יהודה בסיפא בהי אפוטרופוס קאמר לשעבר אבל בפוגמת כולהו מודו דפטורה דשבועה הבאה לה ע״י נכסיו היא: **שעבר מאי עבידתיה.** כלומר עד מתי קרוי לשעבר דלא אמרינן נכסי דיתמי ניהו ואין תנאי שלו מועיל בהן: **אבל בין מיפה לקבורה.** כגר רמו נכסי קמי יתמי ואין תנאי שלו מועיל בהן שלא ע״י נכסיו בתה לה: **לכרגא.** לפרוע למלך כסף גולגלתא דיתמי: **ולמזוני.** מזון האשה והבנות והיתומים: **ולקבורה.** לקבורת המת או היתומים: **מזבינן.** נכסי דיתמי בלא אכרזתא שאין שהות ומתון לדבר וה״ג לא מצבינן על אותה מכירה דא״א שלא תזזו ותפסידתן ומגלגת שבועת שקר: **דלא נדר דלא שבועה.** אם כתב לה לשון זה: **נקי נדר: מנקים משבועתא.** מדין שבועה: **נקי נפשך בשבועתא.** אם יתפדון השבעי להם: **אבל מה אעשה.** דלעולם יורשין מצביעין אותה אם מת הוא והיא נפרעת מהם: **ואיכא דאמרי לה.** להא דאמרא שאול בן אימא דריש מתניתא [ולא אמרו לה בלשון שמעתא דאמורא כדאמרן דאמר שמואל משום אבא שאול אבא שאול מתניתא] היא ואמר שמואל עליה הלכה כאבא שאול: **מתני׳ הפוגמת כתובתה.** כדמפרש ואזיל במתניתין גופה: **לא תפרע.** השאר וכגמ׳ מפרש טעמא: **עד אחד מעידה בה׳.** בגמרא מפרש טעמא: **מנכסים משועבדים.** משום דאי הוה גבי מן הלוה גופיה והוה טעין ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אמרינן בשבועות[3] דמשבעינן ליה ואי לא טעין לא טענינן ליה הואיל ונקיט שטרא אבל בשביל לקוחות אנן טענינן דלמא אי הוה גבית מן הלוה הוה טעין לך אישתבע לי דלא פרעתיך ובעית אישתבועי השתא אנן טענינן דפתח פיך לאלם הוא ומנכסי יתומים ופרעת שלא בפניו כולהו משום האי טעמא:

ר״ש

על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה ר״נ אמר רבה בר אבוה על הפוגמת כתובתה אזל רב מרדכי אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי בשלמא למ״ד על הפוגמת כתובתה דמסקא אדעתה דלמא מצטרכי לי זוזי ושקילנא מכתובתאי וא״ל כתוב לי דלא משבעת לי אלא למ״ד על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה איהי מי הות ידעה דמותיב לה אפוטרופיא דאמרה לי׳ כתוב לי דלא משבעת לי א״ל אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופי׳ יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על שעבר שעבר מאי עבידתיה א״ר יהודה אמר רב על אפוטרופיא שנעשית בחיי הבעל אבל בין מיתה לקבורה משבעינן לה [א]ורב מתנא אמר אפילו בין מיתה לקבורה לא משבעינן לה [ב]דאמרי [ג]נהרדעי לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא אמר רבה א״ר חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין אין משביעין אותה ה״ק לה מנקית משבועתא ורב יוסף אמר רבי חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין אין משביעין אותה ה״ק לה מנקים משבועתא ר׳ זכאי למר עוקבא בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר [ד] בנכסי הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשין אין משביעין אותה אמר רב נחמן אמר שמואל משום [ה]אבא שאול בן אימא מרים בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי [ו]אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה ואיבא דאמרי לה מתניתא אבא שאול בן אימא מרים אמר בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין נקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אמר רב נחמן אמר שמואל [ז]הלכה כבן אימא מרים: **מתני׳ [ח]הפוגמת** כתובתה לא תפרע אלא בשבועה עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה (ב) מנכסי יתומים ומנכסים משועבדים [ט]ושלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה [י]הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה [יא]עד אחד מעידה שהיא פרועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה [יב]מנכסים משועבדים כיצד מכר (ג) נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה [יג]מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומים והיא נפרעת מן היתומים לא תפרע אלא בשבועה [יד]ושלא בפניו כיצד הלך לו למדינת הים והיא נפרעת שלא בפניו אינה נפרעת אלא בשבועה

אלא למ״ד כו׳ איהי מי הות ידעה דמותיב לה אפוטרופיא. ואין להקשות דלדידיה איכא לאוקמי מתניתין כשהיא כבר אפוטרופיא ולכך היא תובעת מן הבעל לפוטרה דמאי דוחקין לאוקמא מתני׳ בשבועת אפוטרופיא ולומר דלא מיירי מתני׳ בכל ענין אפילו לא נעשית עדיין אפוטרופיא דסתמא דמילתא שכתב לה בשעה שכונסה: **לכרגא** ולמזוני. פי׳ בקונטרס לכרגא של יתומים וקשה דמשמע הא לשאר צרכי היתומין מכריזין והא ליתא מדפריך בריש פרק שוס היתומין (ערכין כב. ושם) למ״ד אין מזקקין לנכסי יתומין אלא לשטר שיש בו ריבית מן המשנה דשוס היתומין ל׳ יום ומכריזין בו׳ דלמא ההיא הכרזה לא לפרוע לבעל חוב אלא כשמוכרים לשאר צרכי יתומין לכך נראה לפרש לכרגא של אשה לפרוע כסף גולגולת שלה כמו שהיה הבעל עושה דבכלל מזוני הוא: [**אפי׳** בין מיתה לקבורה. מה שפי׳ בקונטרס שלא יזזו אין נראה דמ״מ משבע שלא עיכבה משלהם בידה אלא כמו שמפרש בירושלמי שלא תניח מת מוטל ותלך לבית אביה והשתא נמי שפיר דמייתי לכרגא ולמזוני ולקבורה דמזבנינן בלא אכרזתא משום כבוד המת]: **ולקבורה.** הא לא אצטריך למימר שלא יניח אביהן מוטל בזיון עד שיסומו ויכריזו אלא אם לוו לצורך קבורה מזבנינן לצורך זה המוב בלא הכרזה שלא תהא מכשילו לעתיד: **מנכסי** יתומים **לא תפרע אלא** בשבועה. תימה אמאי לא הקשה מהך משנה למ״ד בריש פרק שוס היתומים (ערכין כב. ושם) אין מזקקין לנכסי יתומים אא״כ ריבית אוכלת בהן דהך לא הוה מצי לאוקמה כגון שיש ריבית כדמשני אהיא דאין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואטובא דמייתי התם וליכא למימר דהך דהכא איכא לאוקמה ביתומים גדולים דא״כ ההיא דאין נפרעין אלא מן הזיבורית אמאי לא מוקי לה דוקא בגדולים אלא ודאי ס״ל להש״ס דבכל ענין איירי ואומר ר״י דודאי דהך דהכא הוה מוקי לה בגדולים דוקא אבל ההיא דאין נפרעין אלא מן הזיבורית לא ניחא לי׳ לאוקמה בגדולי דלא נפשוט הא דבעי עלה בהמזקין (גיטין נ.) יתומים שאמרו דאין נפרעין אלא מן הזיבורית קטנים או אפילו גדולים: **מקשים** הא דתנן בהשולח (גיטין דף לד: ושם) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ופריך מאי איריא אלמנה כו׳ ומשני דאלמנה אצטריך ליה משום חיצא והשתא אמאי אצטריך למיתני הא תניא לה הכא ולעיל (דף פד.) נמי גבי היה עליו כתובת אשה ובע״ח תנן שכולן צריכין שבועה וי״ל דאצטריך למיתני התם דלא תוקמה מתניתין דהכא בגרושה אבל באלמנה לא תבעי שבועה משום חיצא ואע״ג דגרושה בעיא נמי מן כדאמר לקמן בפרק אלמנה (דף לז:) מ״מ לא בעיא מן כמו אלמנה והא לא תקשי מתניתין דהכא אמאי אצטריך למתני דהכא תנא לה בהדי הנך דאין נפרעין אלא בשבועה:

מנכסי יתומים ואם היתה אפוטרופא בנכסי בעלה יכולים להשביעה שלא גזלה את אביהן באותו האפוטרפסות וכ״ש אם טוענים עליה שפרענוך שחייבת לישבע וכן אם מתה היא ולא הספיקה לגבות כתובה מהן ובאים יורשיה לגבות מהן משביעין אותם שבועת היורשין שלא פקדנו אמנו. ובפ׳ כל הנשבעין (דף מח) מקשה תלמודא מהכא למ״ד אין אדם מוריש שבועה לבניו.

כיון דפטרה מן השבועה א״ל אלא גובה בלא שבועה. אבל משביע הוא וכו׳. פי׳ אע״פ שהתנה עם אשתו ופוטרה מן השבועה וזיכה לגבות ממנו כתובתה בלא שבועה. אין יורש׳ והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי שהתנית עמה לגבות בל״ש גם אנו הבאים מכתה נגבה ממך בלא

מסורת הש״ס

א) לקמן ק: גיטין נב: כ״מ קח:, ב) [ולקמן פח:], ג) [ניטין לד: כ״ב ה: לג. ועי׳ תוס׳ כ״ב ה: ד״ה אע״ג], ד) שבועות מה., ה) שם מה. ערכין כב., ו) [כאן להלן], ז) [לעיל פו:], ח) דף מא.,

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ר׳ זכאי למר עוקבא וכו׳ וכין דנקי נדר מנכסי: (ב) שם עד ר׳ מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים והנפרעת אלא בפניו לא כ״ל: (ג) שם כילד מכר כל נכסיו:

מוסף רש״י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי״ד

ה״ז משביעה כ״ז שירצה לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופא אין יכול להשביעה ר״א אומר אע״פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפטרופיא משביעה כ״ז שירצה שאין לך אשה שלא נעשת אפוטרופיא שעה א׳ בחיי בעלה על פלכה ועיסתה: א״ל אין אדם דר עם נחש בכפיפה ואין הל׳ כר׳ אליעזר דקי״ל יחיד ורבים הלכה כרבים. (ופי׳ הרב שאע״פ שא״י להשביעה על פ״ו אם משביע׳ על האפוטרופס׳ ועל החנונית יכול לגלגל עלי׳ גם על פ״ו) ירושלמי שבדה כלים מה את עבדת לה כש״ח או כש״ש אמרת מסתברא אפי׳ כש״ח [איהו] אם כך אין אתה אומר אין שלום לעולם בבית: **מתני׳** כתב לה נדר ושבועה א״ל עליך א״י להשביעה אבל משביע הוא את יורשי׳ ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א״ל עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותך א״י להשביעה ולא את יורשי׳ ולא הבאים ברשותה אבל יורשין משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א״ל עליך ולירשי׳ ולבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל ה״ב לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו משביעים אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לב״ח ולא נעשת אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשת [אפטרופיא] היורשים משביעים אות׳ לעתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר: כתב לה נדר ושבועה וכו׳. פי׳ נדר שנודדת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום בדאמרינן במסכת גיטין (בהניזקין) [בהשולח] נמנעו מלהשביעה התקין ר״ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו ונוכה כתובתה. א״י להשביעה בגמ׳ מסיק ששום שבועה א״י להשביעה בין אם עשאה אפוטרופא דהיא רמו עליה בין אם היתה פוגמת כתובתה דתנן לקמן הפוגמת כתובתה ל״ח אלא בשבועה והשתא דפטרה מן השבועה שום שבועה א״י להשביעה ואם גירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו תגבה בלא שבועה וה״ה אם טוען עליה פרעתיך שמן הדין היה להשביעה אע״פ ששטר כתובה קיימת כדאמר ר״פ בשבועות (מא) האי מאן דאמר שטר פרוע הוא משביעין ליה למליה. הכא

עין משפט נר מצוה

מד א מיי׳ פ״ט מהל׳ שופטים הלכה ד טוש״ע אה״ע סימן צח סעיף ה:
מה ב מיי׳ פי״ג מהל׳ אישות הלכה ט״ז ופי״ח הלכה כ ופי״ב מהל׳ מלוה הל׳ יא סמג עשין מח ולד לו׳ טוש״ע אה״ע סי׳ ע סעיף ה וסי׳ צג סעיף בה וסי׳ קד סעיף ג וסי׳ קיב סעיף ו וטוש״ע מ״מ סי׳ קט סעיף ג:
מו ג מיי׳ פי״ח מהל׳ אישות הלכה יט טוש״ע אה״ע סימן צח סעיף ו:
מז ד מיי׳ פט״ז שם הל׳ יד ופי״ד מהל׳ מלוה הלכה ח סמג עשין מח ולד טוש״ע אה״ע סי׳ לו סעיף ז וטוש״ע מ״מ סי׳ פד סעיף ח:
מח ה מיי׳ שם ופט״ז מהל׳ אישות הלכה טו טוש״ע אה״ע שם סעיף ח וס״מ שם סעיף ה:
מט ו מיי׳ פט״ז מהל׳ אישות הל׳ כ ופכ״ב מהלכות מלוה הלכה י טוש״ע אה״ע שם סעיף ט וס״מ סי׳ צח סעיף ט וסי׳ קד סעיף ד:
נ ז מיי׳ פט״ז מהל׳ אישות הל׳ יט ופי״ד מהל׳ מלוה הלכה ח סמג שם טוש״ע אה״ע שם סעיף ג וטוש״ע מ״מ סי׳ קח סעיף ג וח:
נא ח מיי׳ פט״ז מהל׳ אישות הלכה טז ופי״ח מהל׳ מלוה הל׳ ח ופי״ד שם הל׳ ח סמג שם טוש״ע אה״ע שם סעיף י וטוש״ע מ״מ סי׳ קו סעיף ח:

תוספות רי״ד (המשך)

שבועה כאשר התנית עמה שהוא א״ל לאשתי עשיתי זה הכבוד שתגבה ממני בלא שבועה אבל לכם אינו חפץ לעשות כבוד זה ואין תנאי האשה מועיל לא ליורש׳ ולא ללקוחות הבאים מכתה. אלא אם באין יורש׳ לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שמכרתה לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בכל ענין שנופלת עליהן שבועה שאם אומר להם פרעתי אתכם והן פוגמין כתובתן לא פרענו כ״א כך וכך נשבעין כדין הפוגם שטרו ואם טוענין כי לא פרעתנו כלום נשבעין כדין דר״פ. ואם טוען עליהם כי פרעתי אתכם או אמכם גזלתני כשמניתיה אפוטרופוס על נכסיי נשבעים לו שבועת היורשים שלא פקדנו בשעת מיתתה ולא אמרה לנו מקודם לכן ולא מצאנו בין שטרותי׳ ששטר כתובת׳ פרוע וגם הלקוחות נשבעין כמו כן שלא פקדנו ולא אמרה לנו ששטר כתובתה פרוע או שגזלה אותך: נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך וכו׳. פי׳ אע״פ שהתנה עם אשתו ופטרה מן השבועה וגם פטר יורש׳ והבאים ברשותה התנאי הזה אינו מועיל אלא כשבאים לגבות ממנו אבל אם מת הוא ונפלו נכסיו לפני היורשים והיא באה לגבות כתובתה מן היורשין אין תנאי אביהן מועיל לה ולא מציא למימר אתם מכח אביכם באים והרי אביכן פטרני וכמו שלא הי׳ הוא רשאי להשביעני כך אין אתם רשאין להשביעני אלא אומרים לה תנאי הזה לא הועיל אלא כשהיו הנכסים בידו אבל עכשיו שבאו ברשותנו אינו מועיל תנאי אלא אנו יכולים להשביעך שלא פרעך אביכו כדין כל אלמנה הבאה ליפרע

אמר רבא שתי תשובות בדבר. תימה לרשב"ם מאכתי איכא שלישית דמפני מה אמרה תורה דמודה מקצת הטענה ישבע משום דאיתמוטי קא מיתמיטו ואמר רחמנא רמי שבועה עליה כי היכי דלודי (לעיל דף יח.) והאי טעמא לא שייך הכא כלל:

דמיפרע לא דייק, ודוקא בפוגם הוא דאיכא למימר הואיל ופרע במקצת יכול להיות שפרע הכל אבל בלא פוגם לא אמרינן דלא דייק ולא שייך כאן מיגו הואיל וטעמא משום דלא דייק הוא דהוא סבור שידקדק ולא דקדק כמו שמלינו בהאשה שהלכה (ינמות דף קיד: ושם) מת בעלי במלחמה איכה נאמנת לף על גב דאיכא מיגו דאי בעיא אמרה מת על מטתו והיינו משום דאמרה בדמי דזימנין דמתו ליה בגירא או ברומחא וסברה דמת ומיהו קשה לר"י דברים פרק כל הנשבעין (שבועות מה: ושם) גבי שכיר בזמנו נשבע ונוטל אמרינן לא שנו אלא שעשכרו בעדים אבל שכרו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר שכרתיך ונתתי לך שכרך ואמאי מהימן במיגו והא טעמא דשכיר נשבע ונוטל בשכרו בעדים משום דבעה"ב טרוד בפועליו וסבור שפרעו כדאמר התם דאפילו שבועה לא היה צריך השכיר אלא כדי להפיס דעתו של בעל הבית (ב): **ואלו** נשבעין ונוטלין השכיר כו'. תימה אמאי לא תני כל הני דמתניתין בשלמא לתנא דמתניתין דשבועות (דף מד:) איכא לאימר דלא תני אלא הנהו דס"ד למימר דאין נוטלין אפילו בשבועה דלהכי קאמר האי לישנא נשבעין ונוטלין ולא קאמר אין נפרעין אלא בשבועה כמו במתני' אבל האי תנא דברייתא כיון דחשיב פוגם שטרו אמאי לא תני נמי כל הני דמתני' וי"ל דהאי תנא לא חשיב פוגם שטרו בא מכח השטר כי הני אחריני דמתני' כיון דהוא עצמו מודה שאינו חייב לו כל הכתוב בשטר אלא מודה שפרע מקצת ואילטריך שפיר לאשמועינן דנוטלין (ג):

אבל שלא בעדים אימא תהוי במשיב אבידה. ואף על גב דטעמא משום דמיפרע לא דייק ואי"כ אפילו שלא בעדים נמי אלא משום דסלקא דעתין שלא בעדים שהוא זכור מקצת הפריעה מ"כ ולאי דקדק קמ"ל: **אי דלמא פוגמת מודיא במקצת.** פירוש ואיכא למימר לאו דוקא ומדנפרעה מקצת נפרעה כולה אבל הא דלא מודיא דנפרעה כלל לא שייך האי טעמא אבל תימה לי מ"כ כל שעה אתיא לאיעבורי לאחוס:

האי שטרא חספא בעלמא הוא. ואין לאשה להוציא מן הבעל כתובה הואיל והוא מוחזק וכדאמרינן בחזקת הבתים (ב"מ דף לב: ושם) היכא דקיימי זוזי ליקום גבי ההוא דאל"ל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא מ"ל מיגך זבנתה והא שטרא מ"ל האי שטרא חספא בעלמא הוא גמין לחיים ליה (ב) לרבא מה"ל אין שטרא חספא בעלמא דזיופי הוא כו'

אמר רבא מה לי לשקר מי בעי אמר שטרא מעליא הוא כו' ומסקינן היכא דקיימא ארעא תיקום והיכא דקיימי זוזי ליקום:

ועוד אין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות. מקשין הא בפרק הזהב (ב"מ דף מז:) דילפינן דאין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות היינו מהנהו קראי דאיירי בשבועה שע"י הודאת עצמו בלא אבל בשבועה שע"י עד אחד לא אשכחן ואין לומר דמסתמא שיש להא אשכחן בהם חילוק למילתא אחריתי בשבועת הדיינין (שבועות דף מ. ושם) דאמרינן אמר ר"נ אמר שמואל משום א"ש בן אימא מרים בין דלא נדר ובין נקי נדר כן

ר"ש אומר כו'. בגמ' (ו) מפרש אהייא קאי: **גמ' שבועה דאורייתא.** ונפקא מינה דלא מפקינן לה: **נשבעין ולא משלמין.** מי שתובעין אותו נשבע שנאמרה (ו) ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (ז): כל שטרות שיעבוד קרקעות הן ואין נשבעין על הקרקעות כדאמרינן בשבועות (דף מב:) ובהזהב (ב"מ נז:): **אלא אמר רבא מדרבנן.** היא שבועה זו מ"ט דפרע דייק כו'. ואי"מ בלא פוגם נמי הא קיימא לן (ח) בשבועות דאי מ"ל אישתבע לי דלא פרעתיך משבעינן ליה והאי נמי הא קא טענין ליה פרעתיך ומה לורך בפגימה וכן בעד אחד מעידה שפרועה בלא עד נמי משבעינן לה הא פרכינן ליה בשבועות (ט) מה בין זה לפוגם שטרו ומשבעינן לה הכי התם כי פגים וא"ל האי פרעתיך משבעינן ליה ואפי' לא טען לו זה השבע לי אבל כי לא פגים אפי' א"ל פרעתיך אי לא א"ל בהדיא אישתבע לי אמרינן ליה זיל שליס דהא נקיטו שטרא: **פוגמת לכותבה בעדים.** התקבלתי מיהו ובפני עדים קיבלתיו: **מי אמרי' אי איתא דפרעה בפי בעדים הוה פרע.** דהא דק וקא אייתי עדים לפרעון מנה קמתא: **או דלמא.** לאו משום דדק הוא אלא אימרמוי איתרמי דהוו עדים התם בההוא זימנא: **ואלו נשבעין ונוטלין.** שתקנו חכמים לישבע ולינול וטעמייהו מפורש בשבועות בפ' כל הנשבעין (י): **שכיר.** אמר לו תן לי שכרי והוא אומר נתתי: **נגזל.** דאוהו שנכנס בביתו אמר לו תן לי כלי שנטלת והוא אומר לא נטלתי והעדים ראו שיצא והכלים תחת כנפי טליתו ולא ידעו מה: **הנחבל.** דאוהו שנכנס לתוך ביתו וידו שלם ויצא חבול אמר לו חבלת בי והוא אומר לא חבלתי: **וחנוני על פנקסו.** שכותב בו הקפותיו כך לווני פלוני לתת לפועליו ונתתי להם והם אומרים לא נטלו שייכם נשבעין ונוטלין היינו: **דודאי צריכה שבועה.** על השאר דהא דקא מודיא בהאי מנה משום עדים הוא ולאו השבע אחידה היא: **היכי דמשיב אבידה.** שהרי יש לה שטר שלם עליו ואי בעית הויא אמרה לא קבלתי כלום: **פחות פחות משוה פרוטה.** כמנה שהיא מודה עליו שקיבלה עושה עמו חשבון כך נתת לי פיום פלוני וכך ביום פלוני ומגלגלתן בחשבון אפילו פחות משוה פרוטה: **מהו.** לריכה שבועה על השאר או לא: **פוחתת.** היתה כתובתה אלף זוז כתוב בשטר והוא אומר התקבלת כולה והיא אומרת לא התקבלתי כלום אבל מודה אני שלא התנית עמי לכתובתי אלא מנה: **מודיא במקצת.** שנתקבלה קצת: **כמאי גביה.** אפילו ההוא מנה: **בהאי שטרא.** הא חספא בעלמא הוא שהיא אומרת מזייף הוא: **באומרת אמנה היתה ביני לבינו.** שטר נכתב ונחתם בהוגן ובפני העדים קבל עליו אלף זוז אבל הוא האמין בי שלא אתבענו אלא מנה: **אחד מחייבו שבועה.** על ממון שאילו היו שנים היה משלם עכשיו ישבע שהעד מכחש:

אי

ר' שמעון אומר כל זמן שהיא תובעת כתובתה היורשין משביעין אותה ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה: **גמ'** סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דקא טעין מאתים וקא מודה ליה במאה הויא ליה הודאה במקצת הטענה (א) וכל המודה במקצת הטענה ישבע אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא (ב) דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד (ג) אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות אלא אמר רבא (ג) מדרבנן דפרע דייק דמיפרע לא דייק ורמו רבנן שבועה עלה כי היכי דתידוק איבעיא להו פוגמת כתובתה בעדים מהו אם איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה (ד) או דלמא איתרמויי איתרמי ליה ת"ש (ה) הכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין (ו) ואלו נשבעין ונוטלין (ז) השכיר (ח) והנגזל (ט) והנחבל (י) ושכנגדו חשוד על השבועה (יא) וחנוני על פנקסו (יב) והפוגם שטרו שלא בעדים בעדים אין בעדים לא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בעדים דודאי צריכה שבועה אבל שלא בעדים אימא תיהוי כמשיב אבידה ותשקול בלא שבועה קמ"ל איבעיא להו הפוגמת כתובתה פחות פחות משוה פרוטה מהו מי אמרינן כיון דקא דייקא כולי האי קושטא קא אמרה (יב) או דלמא איערומי קא מערמא תיקו איבעיא להו פוחתת כתובתה מהו מי אמרינן היינו פוגמת או דלמא פוגמת מודיא במקצת הא לא קא מודיא במקצת ת"ש (יג) פוחתת תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה במאי גביא בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא (יד) אמר רבא בריה דרבה באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו: עד אחד מעידה שהיא פרועה: סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דכתיב (טו) יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת (טז) לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה (יז) ואמר מר כל מקום שהשנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות אלא אמר רבא מדרבנן כדי להפיס דעתו של בעל אמר רב פפא

אי

ונמצא המת מתנוול הלכך א"י להשביעה על אותה המכירה וכך הל': א"ר אר"ח דלא נדר דלא שבועה הוא א"י להשביעה אבל יורשיו משביעים אותה אבל נקי נדר ובין נקי שבועה בין הוא בין יורשיו אין משביעים אותה דהכי קא"ל נקיות משבועה. פי' דוקא אם א"ל זה לשון שהתנה עמה שלא יהא לו עלה לא נדר ולא שבועה התם הוא דאמרי' שיורשי' יכולים להשביע' שלשון הזה אינו משמע שפטרה אלא כשתבא לגבות ממנו אבל לא מיורשיו אבל אם כתב לה הנקי מנדר ומשבועה גם היורשין אין יכולין להשביעה שתנאי זה כולל גם היורשים דהכי קא"ל נקי תהי משבועה לעולם בין ממני בין מיורשי: שלח לי' ר' זבאי למ"ש בין דלא נדר ובין נקי נדר בנכסי הוא א"י להשביעה אבל יורשיו משביעים אותה אבל מנכסיא איליון בין הוא בין יורשיו אין משביעין אותה. פי' אין לחלק בין דלא נדר ובין נקי נדר אלא משמעות א' לשניהם אלא כזה יש לחלק אם א"ל מנכסי משמע שלא פטרה אלא ב"ז שהן נכסיו אבל היורשיו לא פטרה אבל אם א"ל מנכסיא איליון שהתנה עמה שתהיה נקיה משבועה ב"ז שתבא לגבות אלו הנכסים אז ודאי בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה: אמר ר"נ אמר שמואל משום א"ש בן אימא מרים בין דלא נדר ובין נקי נדר בין

נב א מי"ר פ"ח מהל' טוען ונטען הל' ו ופי"ח מהל' שבועות הל' ה סמג עשין סה עח טוש"ע מ"מ סימן פז סעיף ה:

נג ב מי"ר פ"ה מהל' טוען הל' ו סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סימן לה סעיף ה:

נד ג מי"ר פי"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין פד טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף יח וטוש"ע מ"מ סימן פד סעיף ו [וכרב אלפס שבועות פ"י דף קו.]:

נה ד מי"ר פט"ז מהל' מישות הל' טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סה סעיף ז וטוש"ע מ"מ שם:

נו ה מי"ר פ"ח מהלכות טוען ונטען הל' ב ופ"ב הלכה ד סמג עשין סה עח טוש"ע מ"מ סי' פט סעיף ו:

נז ו מי"ר פ"ח שם הל' ב סמג עשין ע טוש"ע שם וסעיף ב:

נח ז מי"ר פ"ד מהלכות גזילה הלכה ו סמג עשין עג טוש"ע מ"מ שם וסי' ל סעיף ה:

נט ח מי"ר פ"ה מהל' מוכר ומזיק הלכה ד סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' פט סעיף ו

ו וסי' ל סעיף טו:

ס ט מי"ר פ"ב מהל' טוען ונטען הל' ד סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' פט סעיף ו וסי' לב סעיף ה:

סא י מי"ר פט"ז מהלכות מלוה ולוה הלכה ה סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' פט סעיף ו וסי' לח סעיף ה:

סב כ מי"ר פט"ז מהל' מישות הל' יד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ז וטוש"ע מ"מ סי' פד סעיף ה:

סג ל מ מי"ר שם הלכה ח סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף יד וטור ש"ע מ"מ שם סעיף ד:

סד נ מי"ר פ"ה מהלכות עדות הל' ו ופ"ח מהל' טוען ונטען הלכה ו ופי"א מהל' שבועות הל' ה סמג עשין סה ועח ולאוין ריג טוש"ע מ"מ סי' פז סעיף ה:

תוספות רי"ד

פי' ממון שנתחייב עלי' שבועה ולא הספיק לישבע ומת אינו מוריש לבניו כיון שנתחייב לישבע ובניו אינם יכולים לישבע אותו השבועה שנתחייב בה אבוהון. והכא קתני דיורשיו משביעין אותה ואת יורשיה דאלמא יורשי האלמנה גובין מיורשי הבעל ואע"פ שלא נשבעה והיא כבר נתחייבה שבועה כדין כל הבא ליפרע מנכסי יורשים ומשני לה לצדדין קתני דיורשין משביעין אותה קאי באלמנה ואת יורשי' לא קאי אלא אגרושה ומתה היא ואח"כ מת בעלה שלא נתחייבה שבועה מעולם עכשיו נשבעים יורשי' שבועת היורשים לא קאי אאלמנה וכן נמי אם יורשי הבעל טרענין על יורשי האשה שפרעונו אחכם הן נשבעים כדין ר"פ. ואין נפטרין בעבור התנאי שעשה להן הבעל. וכן נמי הלקוחות שבאים מכחה נשבעים שלא פקדתנו כדין היורשים של אשה. כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך וכו'. פי' כיון שהתנה לה בפירוש תנאו קיים לה וליורשיה ולבאים ברשותה וגם על יורשיו ועל ה"ב אם מכר נכסיו לאחרים גובים מהלקוחות בלא שבועה כפי תנאו (דעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל בפ' ט"ו מהל' אישות שאין נאמנות מועיל לגבי לקוחות ועי' במ"מ שכתב שיש חולקין ודעתם כדעת רבינו דלקוחות אינהו דאפסידו נפשייהו כשלקחו אחר החזב והנאמנות): הלכה מקבר בעלה לבית אבי'. פי' זו שפטרה בעלה מן השבועה ממנו ומיורשיו ולא נתעסקה בנכסי בעלה או נעשית אפוטרופא על הנכסים אין היורשים משביעין אותה על האפוטרופא של אביהן ולא על שום שבועה בדפרישנא לעיל אלא גובה כתובתה בלא שבועה. ואם נעשית אפוטרופא על נכסים היורשים משביעים אותה על האפוטרופסות של אביהן ולא על שום שבועה כדפרישי' לעיל ואם נעשית אפוטרופו על הנכסים לאחר מיתת בעלה היורשים משביע' אותה על העתיד ולא לשעבר. פי' על מה שנעשית אפוטרופוס על היתומים לאחר מיתת בעלה שאין תנאי אביהם מועיל אלא על נכסיו ולא על האפוטרופא שנעשית בנכסי היתומים אבל על האפוטרופסות שעבר אין יכולים להשביעה. ומהכא מוכח שגם היתומים י"ל על אפוטרופ' שנעשית

ז. לא יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכָל עָוֹן וּלְכָל חַטָּאת בְּכָל חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר:

דברים יט טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' כשבועות. נ"ב פ' הדיינין דף מא ע"א: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' לחיים ליה לרבה:

מוסף רש"י

דכל הנשבעין שבתורה. כל המחוייבין שבועה מן התורה. נשבעין ולא משלמין. כלומר לא חייבה תורה שבועה ליפנע ונוטל, אלא הנתבע ישבע לתובע ולא ישלם (שבועות מד:) מי שתובעים אותו ישבע ויפטר, דכתיב ולקח בעליו ולא ישלם, מי שעליו לשלם הוא נשבע, ולא נשבע התובע ויטול (ב"ק צז: ובע"ז שם קו.). ושכנגדו חשוד על השבועה. התובע שהתבע שכנגדו חשוד על שבועה ונתחייב הנתבע שבועה מן התורה ע"י הודאה בתקפת, נשבע התובע ונוטל (שבועות מד:). וחנוני על פנקסו. על מה שכתוב בפנקסו שהוא כותב עליה הקפות שהוא מקיף (שם):

תוספות רי"ד (המשך)

בנכסיהם אבל לא על פלכה ועיסתה ועל נכסי הבית שדין היתומים כדין הבעל: ואמרי' לשעבר מאי עבידתיה. פי' עד מתי נקרא שעבר דלא אמרי' נכסי דיתמי ניהנו ואין תנאי יועיל בהן שהרי לא ע"י נכסיו באה לו אמר רב על אפוטרופא שנעשית בחיי בעלה אבל בין מיתה לקבורה משביעין אותה פי' דכבר נכסי קמי יתמי רמו ואין תנאי מועיל בהן כלום. ואם נתעסקה למכור נכסים בעבור קבורתו יכולים להשביעה ור"מ אמר אפילו בין מיתה לקבורה נמי לא משביע' לה דאמרי נהדדעא לכרגא למזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא. פי' לפרוע למלך מס גלגולת של יתומים או למזונות האשה והבנות המוטלת על היתומים ולקבורת אביהן או אחד מן היתומים מוכרים נכסיהם בלא הכרזה לפי שאין שהות בדבר ואהכי לא משביעין לה על אותה מכירה שא"א שלא תולול במכירתן ונמצאת שבועת שקר. א"נ אי משבעת לה מימנעא ולא מזבנא.

ר' שמעון אומר כל זמן שהיא תובעת כתובתה היורשין משביעין אותה ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה: **גמ'** סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דקא טעין מאתים וקא מודה ליה במאה הויא ליה הודאה במקצת הטענה (א) וכל המודה במקצת הטענה ישבע אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא (ב) דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד (ג) אין נשבעין על כפירת שעבוד קרקעות אלא אמר רבא (ג) מדרבנן דפרע דייק דמיפרע לא דייק ורמו רבנן שבועה עלה כי היכי דתידוק איבעיא להו פוגמת כתובתה בעדים מהו אם איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה (ד) או דלמא איתרמויי איתרמי ליה ת"ש (ה) הכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין (ו) ואלו נשבעין ונוטלין (ז) השכיר (ח) והנגזל (ט) והנחבל (י) ושכנגדו חשוד על השבועה (יא) וחנוני על פנקסו (יב) והפוגם שטרו שלא בעדים בעדים אין בעדים לא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בעדים דודאי צריכה שבועה אבל שלא בעדים אימא תיהוי כמשיב אבידה ותשקול בלא שבועה קמ"ל איבעיא להו הפוגמת כתובתה פחות פחות משוה פרוטה מהו מי אמרינן כיון דקא דייקא כולי האי קושטא קא אמרה (יב) או דלמא איערומי קא מערמא תיקו איבעיא להו פוחתת כתובתה מהו מי אמרינן היינו פוגמת או דלמא פוגמת מודיא במקצת הא לא קא מודיא במקצת ת"ש (יג) פוחתת תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה במאי גביא בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא הוא (יד) אמר רבא בריה דרבה באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו: עד אחד מעידה שהיא פרועה: סבר רמי בר חמא למימר שבועה דאורייתא דכתיב (טו) יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת (טז) לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה (יז) ואמר מר כל מקום שהשנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות אלא אמר רבא מדרבנן כדי להפיס דעתו של בעל אמר רב פפא

אי

אי פיקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא יהיב לה כתובתה באפי חד סהדא וסמיך סהדא קמא אסהדה בתרא ומוקים להו להנך קמאי במלוה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי היאך סמיך סהדא קמא אסהדא בתרא אלא אמר רב שישא בריה דרב אידי יהיב לה כתובתה באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומוקים לה להנך קמאי בהלואה מתקיף לה רב אשי אכתי יכולה למימר ב' כתובות הואי אלא אמר רב אשי הוא דמודע להו: מנכסים משועבדים: [6]תנן התם [1]וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ממאן אילימא מלוה השתא אביהן שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה אלא ה"ק וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה א"ר זריקא אמר רב יהודה לא שנו אלא שאמרו יתומים אמר לנו אבא לויתי ופרעתי אבל אמרו אמר לנו אבא לא לויתי אף בשבועה לא יפרעו מתקיף לה רבא אדרבה [2]כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר זריקא אמר רב יהודה [3]לא שנו אלא שאמרו יתומים אמר לנו אבא לויתי ופרעתי אבל אמרו אמר לנו אבא [4]לא לויתי נפרעין שלא בשבועה שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי: [5]ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה: אמר רב אחא שר הבירה מעשה בא לפני רבי יצחק [6] באנטוכיא ואמר לא שנו אלא לכתובת אשה משום חינא אבל בעל חוב לא [7]ורבא אמר רב נחמן אפי' בעל חוב שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב במדינת הים ואתה נועל דלת בפני לווין: ר"ש אומר כל זמן שתובעת כתובתה וכו': ר"ש אהייא אמר ר' ירמיה אהא ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה לא שנא למזוני ולא שנא לכתובה ואתא ר' שמעון למימר כל זמן שתובעת כתובתה יורשיה[8] משביעין אותה אינה

[1] שבועות מה. מז. מח., [2] ב"ב ו. שבועות מא., [3] ועי' תוס' שבועות מא: ד"ה כל), ד) ערכין כב: ע"ש, [4] נדפו"י איתא: יורשין, [5] מכאן שייך מעבר לדף. [6] ר"ל בפרק כל הנשבעין. רש"ל, [7] [וע"ע תוס' ב"מ יד. ד"ה דינא], [8] גמ' ורבא אמר ר"נ אפי' ב"ח. עי' תוי"ט פ"י מ"ג דב"מ ד"ה אמר: תוס' ר"ח מייתי וכו' ולרבינו נראה רנ"מ. עי' ב"מ יד ע"א תוד"ה דינא הוא:

גליון הש"ס

גמ' ורבא אמר ר"נ אפי' ב"ח. עי' תוי"ט פ"י מ"ג דב"מ ד"ה אמר: תוס' ר"ח מייתי וכו' ולרבינו נראה רנ"מ. עי' ב"מ יד ע"א תוד"ה דינא הוא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' יצחק נפחא בגמטוכיא: (ב) רש"י ד"ה דמודע להו וכו' וכיון דאודעינהו ולא מפיין לה: (ג) תוס' ד"ה מייתי וכו' לא ניחא מלפרוע וכו' א"נ למאן דאית ליה מפכינן ובדאורייתא לא מפכינן נפקא מינה וכו' לרבנן הוא מני למימר לבעל השבע והפטר כמו שיכול לומר השבע וטול ומי דאורייתא כל"ל:

תוספות רי"ד

מנכסיי בין מנכסיא אילין בין הוא בין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי א"ח הבא ליפרע מנכ"י ל"י אלא בשבועה. פי' אבא שאול סבר דבכל לשון שהתנה עמה הוא מן הדין שבין הוא בין יורשיו א"מ אותה שכיון שהוא פטרה יורשיו מכח דידיה קאתי וכמו שהוא אי"ל כך יורשיו נמי אי"ל אבל מה אעשה וכו'. ושום תנאי אינו מועיל לפטור את היורשים משבועה ואע"פ שפירש לה בפירוש לא אני ולא יורשי ופליג אתנא דמתני' דאמר מהני תנאה גבי יורשים ואמר איהו דלא מהני בהו תנאה דאע"ג דאתני בהדה לא גביא מיתמי אלא בשבועה כדין הבא ליפרע מנכ"י: אמר ר"נ א"ש הל' כא"ש בן א"מ: כתב ר"י ז"ל וה"מ דכתב לה דלא נדר ודלא שבועה א"נ נקי נדר נקי שבועה בלחוד ולא כתב לה בין ממני בין מיורשי הבאים אחרי אבל אם כתב לה בין ממני ובין מיורשי גובה בלא שבועה ואפילו תפגום כתובתה בין ממני בין מיורשיו אחריו כסתם מתני' דקתני נדר ושבועה אין לי עליך ולא ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל ה"ב וכו'. ואינו נ"ל דבהדיא אמרי' לקמן במאי דתנן ר"ש אומר וכו' אלא אמר אביי אהא נדר ושבועה אין לי ולליורשי ולבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל ה"ב לא הוא ולא יורשיו ולא ה"ב משביעים אותה וא"י ואה"ב ואתא ר"ש למימר כ"ז שתובעת כתובתה היורשים משביעים אותה. פי' דלא מהני לה תנאה אלא גבי דידיה אבל גבי יורשים כיון דנפקי נכסי' מרשותיה לא אהני לה תנאי אלא אמרי' הבא ליפרע מנכ"י וכו' וקמפלגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן ר"ש כא"ש ורבנן כרבנן אלמא מדאמרי' ר"ש כא"ש ש"מ דא"ש אסתמא דמתני' פליג וקסבר אף על גב דאתני בהדה שלא יהיו יורשיו משביעים אותה לא מהני לה ההוא תנאה מידי וגם ר"ח ז"ל כתב כך דאע"ג דפטרה משבועת יורשין בפירוש פליג א"ש ואמר הבא ליפרע וכו'. ואמר קבלנו מרבותינו שזה שאמר אבא שאול אין משביעין אותה אינו אלא בזמן שלא קנו ממנו שהאמינה ופטרה מן השבועה אלא בכתיבה שהיא באמירה במשנתנו דאוקימנא מאי כותב אומר. אבל אם קנו ממנו שפטר' מן השבועה גובה בל"ש אפילו מן היורשים ואינו נ"ל דכיון דכתב לה ועודה ארוסה אוקימנא למתני' דמהני לה תנאה מ"ל קנו מיניה מ"ל לא קנו מיניה אטו בלא קנין אין התנאי קיים שנרצה לחלק בין קנו בין לא קנו הכי בלא קנין התנאי קיים וטעם הדבר הוא שכ"ז שהנכסים ברשותו והוא בחיים מהני לה תנאה אבל בשמת יצאו הנכסים מרשותו לא מהני בה תנאה והלכך אע"ג דקנו מיניה אין קניינו מועיל כלום אחר שיצאו הנכסים מרשותו כי היכי שלא הועיל לו תנאי: **מתני'** דפוגמת כתובתה ל"ת אלא בשבועה ע"א מעידה שהוא פרוע לא תפרע אלא בשבועה מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה והנפרעת שלא בפניו ל"ת א"ב. דפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהוא פרוע לא תפרע אלא בשבועה. ומנכסים משועבדים כיצד מכר נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה. מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומים ובאה ליפרע מהן לא תפרע אלא בשבועה. ושלא בפניו כיצד הלך למד"ה והיא נפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה רש"א כ"ז שחובבים כתובתה היורשין משביעין אותה אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה. פי' אם לא פגמה כתובתה ואמרה לא נפרעתי כלום אי טען בעל חישתבע לי משביעים לה ואי לא טען איהו לא טענינן ליה ב"ד כדאמרי' בשבועות (מא) אבל הפוגמת אע"ג דלא טען להו ב"ד טענו לי' ואין מניחים אותה ליפרע בלא שבועה. סבר רמי ב"ח למימר שבועה דאורייתא דקטען לה בר' ומודה לי' בק' והו"ל הודאה במקצת הטענה. א"ר שתי תשובות בדבר חדא דבל הנשבעין שבחורה נשבעין ולא משלמין וזו נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירות שיעבוד קרקעות. פי' שהכתובה שיעבודה על הקרקעות ודינה כקרקע. אלא מדרבנן מ"ט דפרע דייק דמיפרע לא דייק ורמז רבנן שבועה עלה כי היכי דתדוק. פי' המודה ונפקא מיניה בין שבועה דאורייתא לדרבנן דבדאורייתא לא מפכינן ובדרבנן מפכינן ולקמן נפרש מאי אית בין ש"ד לשבועה דרבנן: איבעיא להו פוגמת בכתובתה בעדים מהו. פי' כגון שאמרה התקבלתי מנה בפני פלוני ופלוני מי אמרי' מדהני בעדים פרעה ה"נ אי איתא דפרעה בעדים הוה פרע לה. א"ד איתרמויי איתרמו ליה ופרע ולא איפשוט: איבעיא להו פוחתת כתובתה מאי מי אמרי' היינו פוגמת א"ד פוגמת מודה במקצת הא לא מודיר: במקצת. ת"ש פוחתת כתובתה תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז וא"ל התקבלת כתובה והיא אומר' לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה. פי' אין ב"ד משביעין אותה אבל אי טען הוא תשתבע לי בודאי שמשביעין אותה כדר"פ: מכדי במאי גבי בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא. פי' שהרי היא מזייפתי' ומכחשת העדים החתומים בו. אמר ר"א באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו. פי' העדים יפה החמו והשטר כשר הוא אלא אמנה היתה בינינו שלא אגבה ממנו אלא מנה א': ע"א מעידה וכו'. סבר רמי ב"ח למימר ש"ד דכתיב לא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת לכ"ע ולכ"ח הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה ואמר מר כ"מ שב' מחייבין אותו ממון א' מחייבו שבועה א"ר ב' תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבתורה נשבעין ול"מ וזו נשבעת ונוטלת [ועוד] דאין נשבעין ע"כ ש"ק אלא א"ר מדרבנן כדי להפיס דעתו של בעל אמר ר"פ ואי פקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא יהיב לה כתובתה באפי תרי סהדי א"נ באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומודה לה [6] דכבר פרעו בפני הראשון והיא כופרת ועתידה היא לתובעם כדי דלא חימא ב' כתובות היה לי ולפני העד הראשון

[6] נ"ל ומודע להו דכבר פרעו וכו' ומיהו נבעה"מ נשבר כ"מ מ"מ נלאה דגרים והוא דמודה להו שמקבל שם פי' הודאה בכ"ד שלא היתה עליו כלום כי אם כתובה אחת עכ"ל.

אי פיקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא. היכי דאמר לה לה מודה הוא שלא פרע והכי שטר מוכיח עליו שלוה: **לא שנו.** דבעו שבועה: **שר הבירה.** כך פיטוי: **לא שנו.** שיורדין בית דין לנכסי אדם שלא בפניו: **לא שנא למזוני.** בלה לב"ד ותובעת מזונות מנכסי בעלה למכור קרקע ולזונה נשבעת שלא הניח בידה מעות ליון מהם: **ולא שנא לכתובה.** אם שלא לה גט: [1]**נשבע כסוף.** כשתתאלמן או תתגרש ותתבע כתובה תשבע שלא עיכבה בידה משל בעלה כלום: **בתחילה.** בפיסוק מזונות: **אי יורשין וכו'.** בתמיה [כיון דלגפרעת שלא בפניו קאי מאי לשון יורשין כאן] הרי הוא קיים: **הלוה מקבר בעלה כו'.** אשה שכתב לה בעלה נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי עליך: **העמיד לבא.** על שנתעקרה אחר מיתה דלאו מכח נכסי בעלה בלה שבועה זו אלא מכח נכסי יתומים ונשבעת כדין אפוטרופוס כדתנן בשבועות (דף מה.) אלו נשבעין שלא בטענת בני האפוטפין והאריסין והאפוטרופין: **ואתא ר"ש למימר.** אם תובעת כתובתה יורשין משביעין אותה שלא עיכבה משלהן לאחר מיתת אביהן כלום כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים:

אינה

סמכו למה דתחינן בירושלמי דמתמה וכי נפרעין לאדם שלא בפניו אמר רבי ירמיה כשריגית אוכלת כו' ואיכא נמי בירושלמי דמודו בין אמוראי דבבל בין אמוראי דארץ ישראל דמשלמין בתריה ג' אינגרי מי אתי הא טענות ומי לא מתליטין לנכסיה. פירוש ר"ח:

בית

סה א מיי' פי"ז מהל' מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' קח סעיף ט:

סו ב מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעי' טו [ובכל אלפס שבועות פ"ז דף שיח.]:

סז ג מיי' פי"ג שם הל' ח סמג שם טוש"ע מ"מ סי' קו סעיף ח:

מוסף רש"י

אילימא מלוה. אם הוציאו בשטר עליו לא יפרעו אלא בשבועת יורשין שבועה שלא פקדנו אצל (שבועות מז.). כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי. כיון דאמר לא לויתי מודה הוא שלא פרע, שכל מי שאינו לוה אינו פורע (ב"ב ו.). אבל בעל חוב. ימתין עד שיחזור (עדרין כב.).

תוספות רי"ד (המשך)

התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה. עד אחד מעידה שהוא פרוע כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהוא פרוע לא תפרע אלא בשבועה. ומנכסים משועבדים כיצד מכר נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה. מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומים ובאה ליפרע מהן לא תפרע אלא בשבועה. ושלא בפניו כיצד הלך למד"ה והיא נפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה רש"א כ"ז שחובבים כתובתה היורשין משביעין אותה אינה תובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה. פי' אם לא פגמה כתובתה ואמרה לא נפרעתי כלום אי טען בעל חישתבע לי משביעים לה ואי לא טען איהו לא טענינן ליה ב"ד כדאמרי' בשבועות (מא) אבל הפוגמת אע"ג דלא טען להו ב"ד טענו לי' ואין מניחים אותה ליפרע בלא שבועה. סבר רמי ב"ח למימר שבועה דאורייתא דקטען לה בר' ומודה לי' בק' והו"ל הודאה במקצת הטענה. א"ר שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבחורה נשבעין ולא משלמין וזו נשבעת ונוטלת ועוד אין נשבעין על כפירות שיעבוד קרקעות. פי' שהכתובה שיעבודה על הקרקעות ודינה כקרקע. אלא מדרבנן מ"ט דפרע דייק דמיפרע לא דייק ורמז רבנן שבועה עלה כי היכי דתדוק. פי' המודה ונפקא מיניה בין שבועה דאורייתא לדרבנן דבדאורייתא לא מפכינן ובדרבנן מפכינן ולקמן נפרש מאי אית בין ש"ד לשבועה דרבנן: איבעיא להו פוגמת בכתובתה בעדים מהו. פי' כגון

עין משפט נר מצוה

[1] ב"ב ו. שבועות מא., [2] ב"מ יד ע"א תוד"ה דינא הוא: